

Svært ved at komme i børnehave?

En vidensguide til
det gode samarbejde
og løsninger
i praksis

FORORD

Denne vidensguide "svært ved at komme i børnehave" er udviklet af vores tværfaglige specialister, som dagligt arbejder for at forbedre førskolebørns trivsel. Med guiden ønsker vi at bidrage til debatten om børns mistrivsel med praksisnære perspektiver.

I guiden kommer vi med anbefalinger til, hvordan man som fagpersoner kan arbejde med et forebyggende fokus helt ned fra børnehvealderen og hvordan man kan understøtte samarbejdet mellem børnehaver, PPR, børne-familieafdelinger og forældre, så der sammen kan skabes løsninger, der skaber en positiv forandring i børnenes og familiernes liv.

Baggrunden for dette fokus, er at vi i vores arbejde som VISO-specialister på førskoleområdet, oplever, at nogle af de børn som senere hen i livet bliver ramt af problematisk skolefravær, allerede udviser tegn på mistrivsel længe før, faktisk helt ned i børnehvealderen. Der er for nuværende ingen forskningsmæssig evidens for vores praksiserfaringer, og vi ved fortsat ikke nok om sammenhængen mellem førskolebørns trivselsudfordringer og senere udvikling af bekymrende skolefravær. Generelt er området i Danmark forskningsmæssigt underbelyst, men vi glæder os over at se, at der er en tiltagende forskningsmæssig opmærksom på dette vigtige område.

Når et barn har svært ved at komme i børnehave, er det sjældent et simpelt spørgsmål om motivation og adfærd, men snarere et udtryk for et komplekst samspil mellem barnet, omgivelserne og de voksne omkring det. Vi ser i stigende grad at forældre og fagpersoner står i et krydspres, hvor gode intentioner og faglighed udfordres af manglende fælles sprog og koordinering.

Vores håb er, at denne guide kan styrke både forståelsen og handlekraften i arbejdet med børn, der har svært ved at komme i børnehave – og samtidig bidrage til at sætte et tydeligere fokus på førskoleområdet som et vigtigt fundament for trivsel, læring og deltagelse senere i livet.

God læselyst

Tina Frederiksen
Områdeleder

HVEM ER VI?

Specialrådgivningen, under Institut for Kommunikation og Handicap (IKH), er landsdækkende VISO-leverandør og leverer rådgivnings- og udredningsforløb til førskolebørn med svære kommunikative, sociale, udviklingsmæssige og/eller motoriske vanskeligheder. Vi arbejder i tværfaglige teams, bestående af bl.a. psykologer, specialpædagoger, logopæder og terapeuter.

Vores målgruppe

En målgruppe, vi har en indgående erfaring med, er børnehalebørn, der har brug for en særlig, målrettet og ofte længerevarende indsats for at trives og udvikle sig, uanset om de går i almen- eller specialbørnehave. Vi møder ofte børn med særlige behov, som ikke trives optimalt i deres børnehave. Herunder ser vi både børn, der kommer sporadisk i børnehave, børn med decideret fuldt børnehavefravær i perioder og børn, der er helt meldt ud af børnehaven.

Vidensgruppen

Vidensgruppen har bestået af psykolog, Lea Trier Troldborg, specialpædagogisk konsulent, Gitte Bjerg, børneneuropsykolog, Karen Bøtkjær, specialpædagogisk konsulent, Jeanette Nielsen Damgaard, fysioterapeut, Inge Tornbjerg Pedersen samt projektleder, Louise Rosendahl Bomholt.

Indholdsfortegnelse

Forord.....	3
Hvem er vi?	4
Introduktion til vidensguide	6
Trivselsudfordringer og "svært ved at komme i børnehave"	7
Introduktion til børnehavefraværsmodellen	10
Det gode samarbejde.....	13
Løsninger i praksis.....	17
Opsporing	18
Kortlægning.....	21
Handlemuligheder	24
Det gode samarbejde der understøtter løsninger i praksis	30
Referencer.....	31
Bilag:.....	32
Rådgivningslog til samarbejde om småbørn	
- der har svært ved at komme i børnehave.....	32
Mål og samarbejdsaftaler	33
Rolle- og opgavefordeling: Hvem gør hvad?.....	34
Børnehavefraværsmodel	35

INTRODUKTION TIL VIDENSGUIDE

Med denne vidensguide har vi i Specialrådgivningen, IKH samlet vores specialviden og erfaring med at rådgive netværker omkring børn, der har svært ved at komme i børnehave og børn med reelt bekymrende børnehavefravær. Vi håber, at guiden kan være med til at styrke praksisnær viden, refleksion og handlemuligheder på området. Guiden rummer både anbefalinger til organiseringen og samarbejdet omkring børnene og konkrete idéer til tilgange og løsninger.

Guiden henvender sig primært til dem, der til dagligt arbejder i og omkring den pædagogiske praksis i børnehaverne; Pædagogisk personale, pædagogiske ledere og PPR. Guiden er også relevant for rådgivere i børne- og familieafdelinger og kan læses af forældre og øvrigt netværk.

Guiden er inspireret af og bygget op omkring "Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær", udarbejdet af Social- og Boligstyrelsen, 2024 (ref.), som vi har tilpasset til førskoleområdet.

Gennem guiden vil læseren løbende støde på Sofie og forløbet omkring hende og hendes trivselsudfordringer og børnehavefravær - et eksempel på et barn vi kan møde i vores virke som VISO-specialister. Casen er således inspireret af en række repræsentative sager om bekymrende børnehavefravær hos Specialrådgivningen, IKH.

Guiden starter med en kort indledning, hvor vi stiller skarpt på behovet for et øget fokus på småbørns trivselsudfordringer og børn, der har "svært ved at komme i børnehave". Herudover skitseres, hvordan vi forstår trivselsbegrebet.

TRIVSELSUDFORDRINGER OG "SVÆRT VED AT KOMME I BØRNEHAVE"

Børns trivselsudfordringer har gennem de seneste år haft et stort fokus i samfundsdebatten. Herunder har der været en særlig opmærksomhed på det stigende antal af børn, der udvikler bekymrende skolefravær. I debatten fylder bl.a. de større samfundsudgifter til udbetaling af tabt arbejdsfortjeneste (Statistikbanken.dk/KY050) samt belastningerne hos børnene, deres forældre og søskende, når bekymrende skolefravær rammer hele familien. Der er blandt fagfolk bred enighed om, at en tidlig opsporing og indsats er essentiel, når børn ikke trives og udvikler bekymrende skolefravær. Trods denne enighed, er der på samfundsniveau endnu ikke opmærksomhed på de børn, som allerede ikke trives i børnehaven, og som har bekymrende fravær

- et fænomen, vi møder i vores praksis.

I vores virke som VISO-specialister løser vi også opgaver på skoleområdet og specifikt ift. Bekymrende skolefravær. I disse sager kan forældrene ofte oplyse om, at der har været forskellige problematikker forbundet med børnehavetiden, som i nogle tilfælde ikke har været systematisk afdækket eller samarbejdet omkring. Således forpasses måske mange muligheder for tidlig forebyggende indsats ift. udvikling af bekymrende skolefravær.

Sofie er 4½ år, da vi som VISO-specialister hører om hende første gang. Hun har her lige haft en periode på 1½ måned med fuldt børnehavefravær, men er nu i børnehaven nogle dage, når forældrene vurderer at hun kan komme af sted. Der har før været perioder med kortere fravær, bl.a. mens Sofies mor var på barsel med lillebror.

Forældrene oplever, at Sofie reagerer negativt på at komme i børnehaven: Hun har svært ved at sove og spise, tisser i bukserne, får mange nedsmeltninger og virker ængstelig.

I perioden væk fra børnehaven, oplevede forældrene bedre trivsel hos Sofie, bl.a. med mindre ængstelighed.

Børnehaven beskriver Sofie med svingende dagsform. Sofie har opmærksomhedsmæssige udfordringer og et højt energiniveau. Hun er vellidt og kan nogle gange indgå på lige fod med de andre børn. Andre gange trækker hun sig og har svært ved at leve op til helt almindelige dagligdagskrav.

Eksemplet med Sofie er fra vores praksis, hvor vi hvert år ser mange førskolebørn med trivselsudfordringer. Nogle børn har, ligesom Sofie, svært ved at gå i børnehaven eller har lange perioder med børnehavefravær.

Udtrykket "Svært ved at komme i børnehaven" er det praksisudtryk, vi ofte støder på i vores henvendelser og samtaler med forældre og fagpersoner. Udtrykket kan rumme mange forståelser af henholdsvis barnet, omgivelserne og de trivselsudfordringer, som barnet viser. Det signalerer, at udfordringen kan komme til udtryk både i hjemmet, i børnehaven og i skiftet mellem børnehaven og hjem.

Børn, der har svært ved at komme i børnehave, er som oftest børn med trivselsudfordringer. I 2023 blev Trivselskommissionen nedsat og fik til opgave at kortlægge trivslen blandt børn og unge og komme med anbefalinger til, hvordan trivslen kan forbedres. I Trivselsrapporten ("Et dansk svar på en vestlig udfordring", 2025) gives følgende definition af trivsel:

"Man trives, når man overordnet set er glad for sit liv. Man trives, når man kan udvikle sig, udfolde sine evner samt indgå i og bidrage til fællesskaber. Man kan trives eller være i trivsel, selvom man oplever perioder med modgang og udfordringer. Det afgørende er, at man kan håndtere sådanne perioder " (red., s. 6).

Rapporten påpeger også, at der ikke kan sættes lighedstegn mellem trivsel og velvære og mellem mistrivsel og psykisk sygdom, men at trivsel og mistrivsel må forstås som et kontinuum.

Ovenstående bidrager til en bredere forståelse af trivsel og mistrivsel i vores daglige arbejde med børn, der har svært ved at komme i børnehave.

I Sofies eksempel viser det sig, at der er tidspunkter, hvor hun trives, indgår og bidrager til børnehavefællesskabet, men at der også er perioder, hvor hun tilsyneladende bliver overbelastet. Forskellige aktørers individuelle opfattelser af børns trivsel/mistrivsel kan let udmønte sig i mange forskellige og muligvis ikke samstemte årsagsforklaringer og handlinger.

Trivselskommissionen, der beskæftiger sig med børn og unge fra 0-25 år, peger i trivselsrapporten på, at langt de fleste børn i Danmark trives. Der er i rapporten mindre viden om de yngste børn (i alder-

ren 0-5 år), som vi beskæftiger os med. Der er dog tegn, som tyder på trivselsudfordringer og udfordringer med at gå i børnehave.

I Trivselsrapporten nævnes to undersøgelser: Én fra 2023, hvor daginstitutionsledere blev spurgt, om deres oplevelse af, hvordan arbejdet med børn i udsatte positioner har udviklet sig inden for de seneste fem år. Her angav 71 %, at der er flere børn i mistrivsel i deres daginstitution i dag, end for fem år siden. I en anden undersøgelse, fra 2024, oplever flertallet af PPR-ledere (84 %) og dagtilbudsschefer (69 %) en stigning inden for de seneste tre år i andelen af børn, der har trivselsudfordringer."

Der er således tegn på en stigning i trivselsudfordringer blandt førskolebørn. Men er der også en stigning i antallet af børn, der har svært ved at komme i børnehave? Dette har vi ikke kunnet finde konkrete svar på i rapporter eller større undersøgelser. Resultaterne af et pilotstudie tyder dog på en mulig moderat til let stigning i børnehavefravær (boernefysioterapi.dk/siteassets/dokumenter/diplom-masterkandidat/master-med-abstract-til-link.pdf).

I Sofies eksempel er det vanskeligt for forældre og netværk at få overblik over Sofies udfordringer og resurser på tværs af hendes hverdag hjemme og i børnehaven. Forældrene er pressede, da de aldrig ved, hvornår de kan komme på arbejde, og børnehaven begynder at tvivle på deres egen faglighed, da deres tiltag ikke har den ønskede effekt. Problematikken er komplekst, og der er ikke umiddelbart en enkeltstående årsag til, at Sofie har svært ved at komme i børnehave.

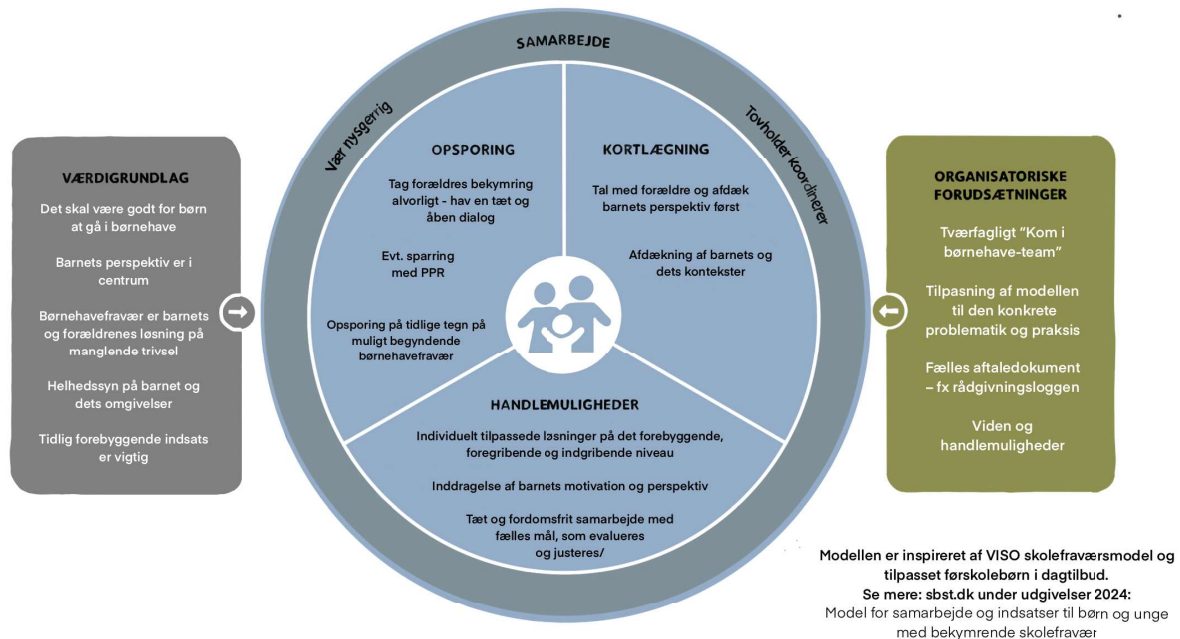
Forskel på fravær i børnehave og skole

Der er forskel på, hvordan fravær registreres i børnehave og skole, hvilket har betydning for tilgangen til fraværet. Skolebørn har undervisningspligt og der føres regnskab med deres fraværsprocent, hvilket kan bruges i opsporing af fraværs mønstre. Børnehavebørn har ikke mødepligt - dog noteres fremmøde i Aula. Det er op til den enkelte børnehaveleder at have overblik over, om nogle børn har meget fravær. Der findes i børnehaven ingen krav om, at der skal følges op på fravær, og dermed heller ingen officielle handlemuligheder. Nogle kommuner har dog selv udarbejdet handleplaner for fravær for både børnehave og skole.

Der er således politiske og organisatoriske grunde til, at der ikke findes kommunal ekspertise, når et barn har svært ved at komme i børnehave - fx i form af en "børnehavefraværskonsulent". Omvendt findes i nogle kommuner "skolefraværskonsulenter", som man kan trække på ved et barns skolefravær.

FAKTA

INTRODUKTION TIL BØRNEHAVEFRAVÆRSMODELLEN

Vidensguiden bygger på ovenstående børnehavefraværsmode, for samarbejde og løsninger i praksis, som er vores omskrevne udgave af Social- og Boligstyrelsens model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær, tilpasset til småbørnsområdet (ref.).

Modellens opbygning

Modellens har fire kerneelementer:

- Samarbejde
- Opsporing
- Kortlægning
- Handlemuligheder og indsatser

Disse kerneelementer beskrives indgående i kapitler for sig med matchende overskrifter i resten af vidensguiden.

I modellen omkranser kerneelementet, samarbejde, de tre andre kerneelementer. Dette skal signalere at samarbejdet er fundamentet for hele indsatsen ift. både opsporing, kortlægning og handlemuligheder - det gode samarbejde er en væsentlig del af værdigrundlaget.

Herudover består modellen af henholdsvis af et værdigrundlag og nogle organisatoriske forudsætninger, som er vigtige i samarbejdet omkring trivselsudfordringer og børnehavefravær.

Værdigrundlag

Værdigrundlaget er den grundforståelse, som samarbejdet omkring børnehavebørn med trivselsudfordringer og børnehavefravær bør hvile på.

Det værdigrundlag som vi læner os op ad i arbejdet med børn med børnehavefravær er i store træk det samme, som i arbejdet med børn med bekymrende skolefravær, som det skitseres i skolefraværsmodellen.

Værdigrundlaget skal udgøre det fælles mindset i samarbejdet, forståelsen og implementeringen af løsninger på tværs af hjem, børnehave, PPR og socialområde.

Værdigrundlaget er følgende:

- **Det skal være godt for børn at gå i børnehave.** "Det gode børneliv" i dagtilbudsloven (ref.), refererer til et dagtilbud, hvor børn oplever trivsel, læring og udvikling i et miljø præget af nærvær, omsorg og anerkendende relationer. At være del af det sociale fællesskab i børnehaven er med til at sikre børns trivsel og muligheder i fremtiden.
- **Barnets perspektiv er i centrum.** Barnet skal mødes med åbenhed og interesse, så barnets ressourcer og viden kan danne afsæt for forståelser af og løsninger på børnehavefraværet.
- **Børnehavefravær er barnets og forældrenes løsning på manglende trivsel.** Børnehavefravær kan have mange årsager og er ofte forældrenes og/eller barnets måde at håndtere noget, der er svært. Da førskolebørn er mindre selvbestemmende end skolebørn, vil det reelt ofte være forældrene, der holder barnet hjemme, når de skønner, at det har det for svært i børnehaven.
- **Helhedssyn på barnet og dets omgivelser.** Børnehavefravær skal hånd-

teres med opmærksomhed på forhold i omgivelserne på tværs af børnehave, hjem og fritid.

- **Tidlig forebyggende indsats er vigtig.** Et tidligt fokus på fravær kan mindske risikoen for, at problemet vokser sig større og mere fastlåst.

Organisatoriske forudsætninger

Arbejdet med børnehavefraværsmodellen forudsætter et stærkt organisatorisk fundament med fokus på, at håndtering af fraværsproblematikker og trivselsudfordringer er et fælles ansvar. Den konkrete organisering af samarbejdet omkring børn med trivselsudfordringer i børnehaven og børnehavefravær kan være forskellig fra kommune til kommune. Der er dog nogle organisatoriske forudsætninger, som en ledelse bør forholde sig til, herunder:

- Tværfagligt "Kom i børnehave-team"
- Tilpasning af modellen til den konkrete problematik og praksis
- Fælles aftaledokument
- Viden og handlemuligheder

De ovenstående organisatoriske forudsætninger beskrives nærmere i næste afsnit, i sammenhæng med det gode samarbejde.

DET GODE SAMARBEJDE

I samarbejdet omkring Sofie bliver både PPR og børne- og ungerådgiver inddraget. Samarbejdet mellem forældre og børnehaven er overvejende positivt, men der er tiltagende konflikt i samarbejde mellem især forældre, PPR og rådgiver. Forældrene peger på, at der mangler resurser i børnehaven. Det er børnehaven enig i, da de har svært ved at skabe kontinuerlig trivsel hos Sofie. Børnehaven har dog tiltagende svært ved at genkende Sofie i forældrenes beskrivelser af hendes reaktioner hjemme. De begynder derfor at tvivle på, at årsagen til Sofies manglende trivsel, skal findes i børnehaven. Forældrene er fortsat pressede, da de oplever, at deres eneste mulighed er at holde Sofie hjemme, når hun har det svært. Samtidig oplever forældrene, at denne løsning bliver problematiseret af PPR og rådgiver. Forældrene ønsker tabt arbejdsfortjeneste, da den ene forælder ikke kan gå på arbejde, så længe Sofie er hjemme. Rådgiveren peger på et behov for familievejledning i hjemmet, hvilket forældrene ikke oplever, der er behov for.

Vores erfaring er, at det gode samarbejde omkring et barn, der har svært ved at komme i børnehaven, er helt afgørende og af væsentlig betydning for barnets trivsel og udvikling.

Det bliver tydeligt i ovenstående eksempel med Sofie, at samarbejdet omkring Sofie består af modsatrettede og konfliktfyldte synspunkter, interesser og behov, der står i vejen for at finde de indsatser og løsninger, der bedst kan hjælpe Sofie.

Vær nysgerrig

I arbejdet med bekymrende børnehaverfravær er det vores erfaring, at måden

netværket samarbejder på er en væsentlig faktor ift. at kunne komme i mål med at løse udfordringerne.

I samarbejdet omkring Sofie er intentionerne gode fra alles sider, men tiltagende pres og manglende forståelse for hinandens perspektiver slider på samarbejdet. Nysgerrigheden er forsvundet, og det er nødvendigt at starte med at fokusere på at forbedre samarbejdet.

Vi møder i vores samarbejder ofte mange forskellige perspektiver på det enkelte barns udfordringer og heraf afledt mange forskellige målsætninger. Nysgerrighed og åbenhed over for alle i netværkets perspektiver skal derfor vægtes højt. Der bør arbejdes med den psykologiske tryghed, så den enkelte har mod til at stille de svære spørgsmål, fortælle om egen tvivl og vise gennemsigtighed i forhold til egne udfordringer.

Det kan være nødvendigt at trække på relationelle og faciliterende kompetencer i samarbejdet, for at give alle parter mod til at kigge på eventuelt svære dynamikker, som kan udfordre arbejdet i retning mod fælles mål.

Tovholder koordinerer

Det er vores erfaring, at der ofte mangler en tovholder i komplekse sager, hvor børn har svært ved at komme i børnehave. Det er ikke altid klart, hvem der kontakter hvem, og hvem der har ansvar for hvad. Ofte fortæller forældrene, at de føler sig som tovholdere, eller at de føler sig nødsaget til at påtage sig rollen af nød.

I et stort netværk med et barn som Sofie, der har svært ved at komme i børnehave, mødes mange på kryds og tværs:

- PPR-psykologen giver fx sparring til pædagogerne.
- Stuepædagog holder møde med forældrene.
- Måske bliver en specialpædagogisk vejleder tilknyttet børnehaven.
- Børne- og ungerådgiver mødes også med forældrene.
- Forældrene opsøger måske selv viden privat eller via nettet.
- Barnet bliver måske henvist til børnelæge pga. uro, ængstelighed eller problemer med at tisse i bukserne.

Der bliver således tit arbejdet med flere indsatser på én gang, som der er brug for sammenhæng og overblik over, så alle arbejder i samme retning, efter samme overordnede mål. Uden dette, kan deltagere i netværket utilsigtet modarbejde hinandens indsatser, eller barnets familie kan drukne i indsatser.

Fordelen ved at have en tovholder er blandt andet, at der er én, der har den overordnede koordinerende funktion og ansvaret for at følge op på aftaler og forløb - helst ved brug af et fælles aftale-

dokument, fx rådgivningsloggen (se næste side).

Tværfagligt "Kom i børnehave-team"

Vi anbefaler, at man i arbejdet med børnehavefravær arbejder i et tværfagligt "Kom i børnehave-team", inspireret af skoleverdenen. Ordet "team" signalerer at alle i netværket arbejder mod samme mål, har forskellige opgaver og et fælles ansvar. Hvilke deltagere, der skal deltage i teamet, kan afhænge af barnets ressourcer og udfordringer, forældrene og det øvrige netværks forventninger og muligheder, mulighederne i det kommunale system og daginstitutionens rammer og muligheder. Følgende deltager kan være relevante:

- **Tovholder.** Koordinerer og har ansvaret for at følge op på aftaler og forløb.
- **Forældre.** Vigtige informanter, der kan bidrage med indsigt i barnets stemme og perspektiv.
- **Børnehaveleder.** Kan understøtte processen, allokere ressourcer og tage stilling til udbredelsen af viden til det øvrige personale.
- **Stuepædagog.** Kender institutionshverdagen, det pædagogiske miljø, forældre og barn, og kan bidrage med indsigt i barnets stemme og perspektiv i børnehavekonteksten.
- **Specialpædagogisk konsulent** fra PPR. Kan fx have overblik og ressourcer til at støtte barnet, forældre og personale i børnehaven. Kan evt. Møde barnet i hjemmet/følge barnet i børnehave i en overgangsperiode.
- **PPR-psykolog.** Kan understøtte forløbets forskellige faser og bidrage med viden om børns udvikling og udfordringer.
- **Børne- og ungerådgiver.** Der kan have/få brug for viden om familiens samlede situation og kan støtte indsatsen i hjemmet, fx ved bevilling af

familievejleder, tabt arbejdsfortjeneste, aflastning, eller lignende, alt efter familiens behov.

- **Evt. kortvarig deltagelse af andre fagpersoner.** Der kan bidrage med viden om barnet - fx fys-/ergoterapeut eller logopæd fra PPR, eller VISO-specialist.

I Sofies tilfælde kommer det tværfaglige team til at bestå af forældre, PPR-psykolog, rådgiver, leder af børnehaven, stuepædagog og en familiebehandler, som bliver tilknyttet undervejs. Der er bred enighed om, at det hidtidige samarbejde ikke hjælper Sofie, og at der er behov for at tænke anderledes. Børnehaveleder bliver udnævnt til tovholder, og sammen med VISO bliver der igangsat en proces, med vægt på nysgerrighed og forståelse af problemet som et fælles anliggende.

Tilpasning til den konkrete problematik og praksis

Nedenstående spørgsmål bør besvares, for at kunne tilpasse samarbejde og indsats til den specifikke kontekst og problematik:

- **I hvilken af de tre arenaer er der behov for støtte og indsats?**
Er der behov i hjemmet, børnehaven og/eller i overgangen, dvs. når barnet skal til/fra institutionen?
- **Hvad er praktisk og overskudsmæssigt muligt i den enkelte familie og i daginstitutionen?**
- **Antal og prioritering af igangværende indsats?**
Hvis der er andre udfordringer i familien, eller andre indsats i gang, enten i hjemmet eller i daginstitutionen, kan det være en overvejelse værd, hvor mange indsats, der kan overskues i netværket på én gang.
- **Hvordan sikres koordinering af evt. flere indsats på én gang?**

Fælles aftaledokument – for eksempel rådgivningsloggen

Vi har erfaring med at bruge et fælles aftaledokument, hvis der er mange deltagere i teamet, flere sideløbende møder, og/eller uklarhed omkring mål og indsats.

Et eksempel på et aftaledokument er: rådgivningsloggen. Den oprindelige rådgivningslog er udviklet efter at VISO og Socialstyrelsen lavede undersøgelsen Børn og unge med autisme og skolevægning i 2014, hvor behovet for et fælles arbejds- og aftaleredskab blev understreget.

"For at sikre fælles overblik over mål, proces og aftaler er rådgivningsloggen et gennemgående og fælles arbejds- og aftaleredskab, der systematiserer og strukturerer dialog og samarbejde."

(Social- og Boligstyrelsen. Rådgivningslog til arbejdet med børn med bekymrende skolefravær, s. 7).

Erfaringen er, at det i børnehaveregi ofte er tilstrækkeligt med et simpelt dokument/en simpel udgave af rådgivningsloggen, hvor mål, delmål, evaluering af mål og mødets aftaler, dvs. "hvem gør hvad", noteres fra gang til gang. Dokumentet/loggen kan være med til at støtte netværket i at forankre den viden og de arbejdsmetoder, der er udvikles under forløbet.

Illustration af Rådgivningsloggen som eksempel på et fælles aftaledokument:

RÅDGIVNINGSSLOG

Fakta

Navn: _____

Møder: _____

Datoer: _____

Mål og samarbejdsaftaler

Rolle- og opgavefordeling

Hvem	Gør hvad	Hvordan

Bagerst i bilag findes en forsimplet udgave af rådgivningsloggen, som vi har god erfaring med at bruge. Vi er opmærksomme på, at der findes andre redskaber lokalt, som også kan anvendes som fælles aftaledokument.

Viden og handlemuligheder

Ved bekymring for børns trivsel og fravær fra børnehaven, er der behov for adgang til sparring med fagprofessionelle. Afhængigt af det enkelte barn, netværk og kommune vil der være forskellige behov og ekspertise. Ud over den helt specifikke viden om barnet og dets familie, har vi erfaring med at følgende vidensområder er nyttige:

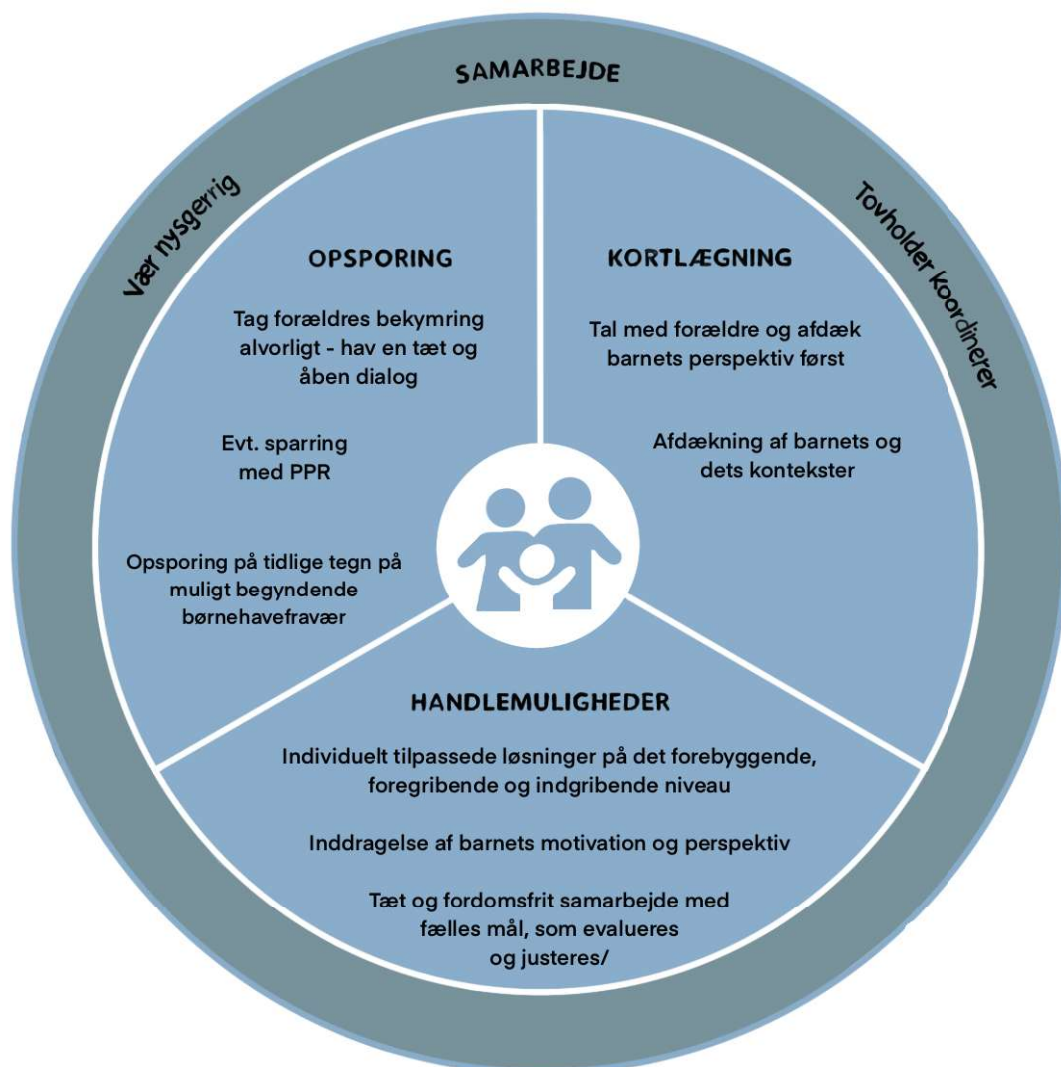
- Viden om udfordringer med børnehavefravær og mistrivsel hos førskolebørn, samt viden om tiltag og indsatser ved skolefravær og mistrivsel hos ældre børn.
- Viden om udviklingspsykologi generelt og om mere specifikke udviklingsmæssige udfordringer hos småbørn; fx lav/høj begavelse, autisme, forstyrrelse af sprog, opmærksomhed eller sanser.
- Specialpædagogisk og almen pædagogisk viden om indsatser i praksis.
- Lokalkendskab til både institutionsmiljøer, kommune, støttemuligheder, lokal PPR m.m.

Der kan på grund af trivselsudfordringernes kompleksitet være behov for, at der tænkes utraditionelt i forhold til indsatser og løsninger. Dette kræver overblik over viden og handlemuligheder, men også mod til nogle gange at gå utraditionelle veje og afprøve nye og alternative løsninger.

LØSNINGER I PRAKSIS

I det gode samarbejde er løsninger et fælles ansvar. De 3 elementer Opsporing, Kortlægning og Handlemuligheder giver bud på, hvordan I sammen identificerer fravær og trivselsudfordringer, hvordan I sammen forstår årsagerne og hvordan I sammen gennem handlemuligheder finder løsninger i praksis.

OPSPORING

"Små børns tegn på mistrivsel kan vise sig på forskellige måder, og det kan være vanskeligt for fagpersoner at tolke disse, da der ofte ikke er en lineær sammenhæng mellem barnets tegn på mistrivsel og årsagen til den manglende trivsel. Barnets mistrivsel kan både være periodisk og mere permanent og kan desuden påvirke barnet på en række forskellige områder, fx sprogligt, motorisk, kognitivt, emotionelt og socialt."

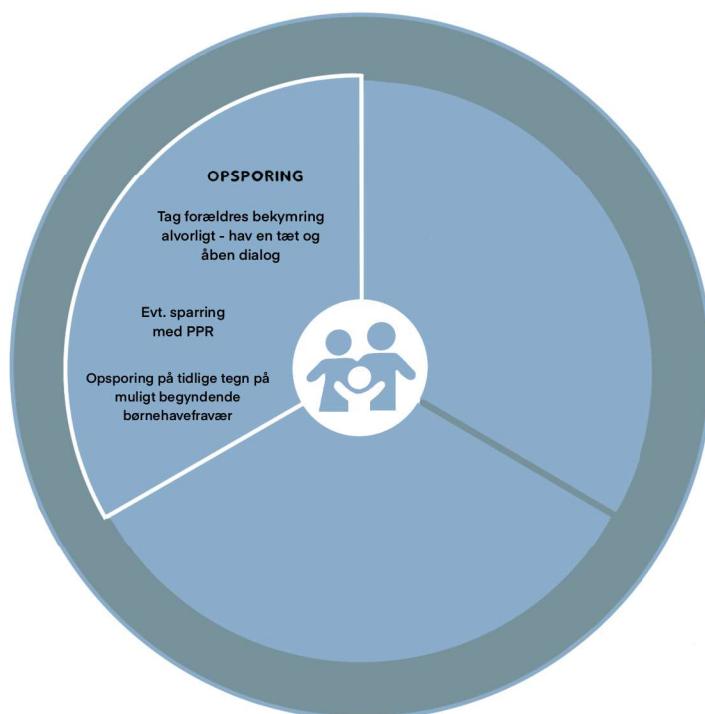
(Socialstyrelsen (2022). Tidlig opsporing og reaktion på mistrivsel hos små børn. Inspiration fra den kommunale praksis, s. 7).

Tag forældrenes bekymring alvorligt - hav en tæt og åben dialog

Opsporing af børn med trivselsudfordringer, i risiko for at udvikle børnehavefravær, starter lokalt i samarbejdet og dialogen mellem forældre og daginstitution.

Det er Sofies forældre, der ser de første tegn på begyndende trivselsudfordringer. Sofie har fået sværere ved at sove, spiser mindre, og begynder at tisse i bukserne, hvilket hun ellers for længst er holdt op med. Hun får nedsmeltninger i situationer, som hun plejer at kunne klare og virker generelt mere ængstelig. Sofie er også begyndt at sige, at hun ikke vil i børnehaven. Hun græder og sætter sig imod, når de skal afsted om morgenen. I starten hæfter børnehaven sig mere ved Sofies gode perioder og håber at disse vil blive længere. Det bliver de bare ikke...

Det er ofte forældrene, der oplever de første tegn, hvis barnet ikke trives i børnehaven. Det er vores erfaring, at nogle børn i et vist omfang kan "holde på sig selv", når de er i børnehaven, hvorfor tegn på nedadgående trivsel kan være svære at få øje på for personalet. Det er derfor altid vigtigt at tage forældrenes bekymring alvorligt.

Det er ikke ualmindeligt, at forældre og børnehave har divergerende oplevelser af barnets trivsel. Børnehavefravær kan i nogle tilfælde blive forældrenes løsning på et problem, særligt hvis de mangler tillid til, at børnehaven og det øvrige faglige netværk kan varetage barnets behov og løse trivselsudfordringerne og der ikke er et tillidsfuldt samarbejde. Reel opsporing kræver derfor et åbent og nysgerrigt blik fra såvel fagprofessionelle som forældre, hvor forforståelser og fordomme lægges til side.

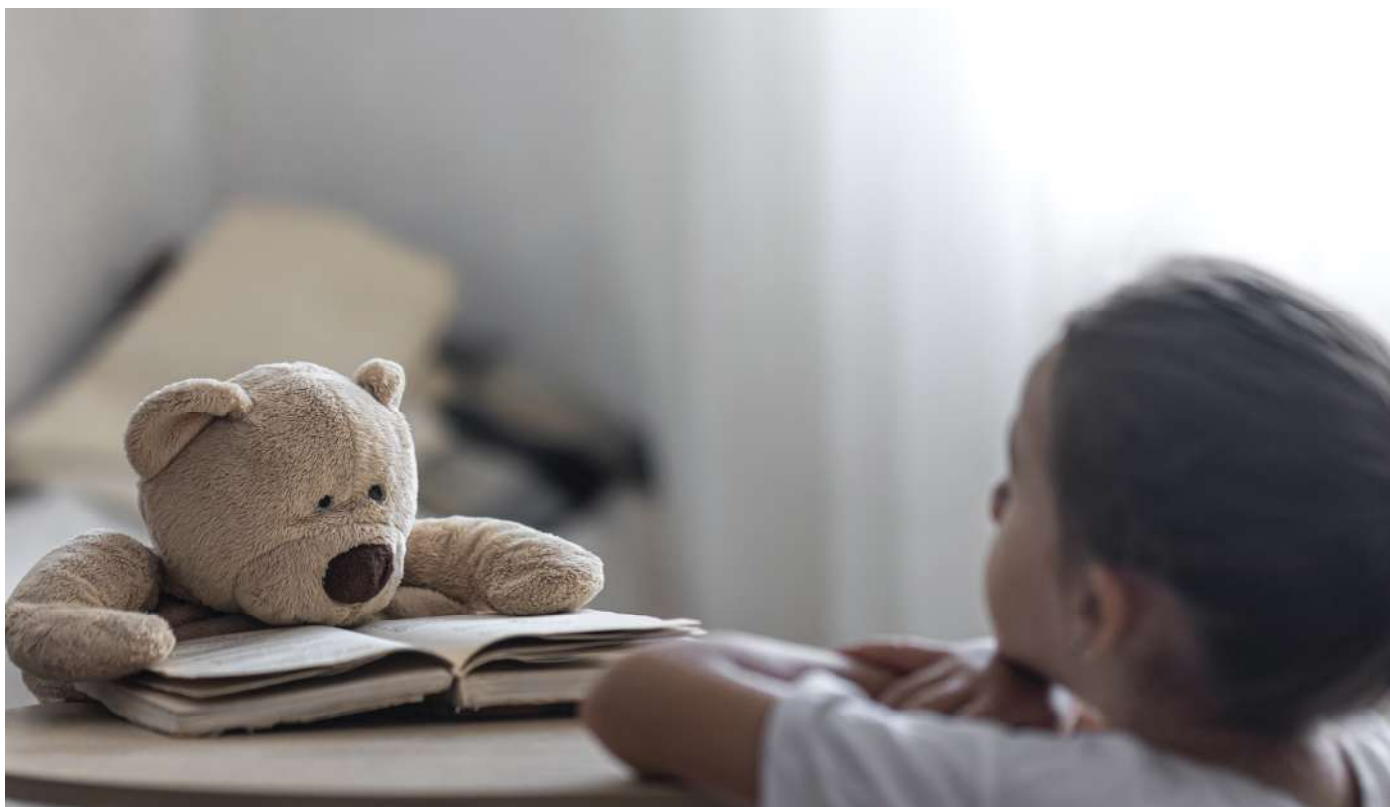
Evt. Sparring med PPR

Hvis det er svært at skabe en samlet forståelse mellem forældre og børnehave, kan det være en god idé at inddrage PPR, som kan bidrage ind i opsporingen med relevante nysgerrige spørgsmål, viden og evt. Mulighed for at observere barnet i børnehaveteksten, for at blive klogere på, hvad de er på spil for barnet i børnehaven, og hvor barnet evt. står på tær og har brug for mere hjælp. Her er det

ofte små tegn, der kan kigges efter, som måske let overses, når der ikke er fuldt fokus på barnet i den pædagogiske hverdag. Observation i hjemmet er herimod ofte ikke en del af PPR's praksis.

Opsporing på tidlige tegn på muligt begyndende børnehavefravær

Det er generelt vigtigt at få øje på tegn på trivselsudfordringer så tidligt som muligt, så forebyggende indsatser kan iværksættes - både når der er børnehavefravær med i ligningen, og når der ikke er. Vi ved, at den tidlige opsporing har bred bevågenhed i kommunerne og at de fleste kommuner har deres egne metoder til at prøve at opfange tidlige tegn på mistrivsel. Samtidig er det ikke alle tegn, der er lige tydelige - f.eks. er de stille børn, med mere indadvendte symptomer, lettere at overse end de mere udadreagerende børn.

Hos os i Specialrådgivningen har vi særligt fokus på følgende tegn i opsporingen af børn i mistrivsel i børnehaven, med risiko for udvikling af bekymrende børnehavefravær:

- Sporadisk eller stigende børnehavefravær - uden tæt dialog og tillidsfuldt samarbejde med forældrene.
- Svære afleveringssituationer - særligt hvor forældrene vælger at tage barnet med hjem igen.
- Svære skift mellem hjem og børnehave.
- Når barnet giver udtryk for ikke at ville i børnehave - enten verbalt eller på anden vis, fx fysisk modstand.
- Når barnet har det særligt svært efter ferier.
- Når barnet opleves udtrættet efter børnehave - i et omfang, hvor det reagerer adfærds- og/eller følelsesmæssigt hjemme.
- Når forældrene udtrykker mistillid - til at barnet kan komme til at trives i børnehaverammen.
- Generelle tegn på mistrivsel i daginstitutionen - Fx, barnet:

- Mangler betydningsfuld tilknytning til børn og voksne.
 - Overstimuleres og udtrættes.
 - Står på tæer i mange forskellige situationer over dagen.
 - Savner sine forældre vedvarende og/eller trækker sig fra det fælles.
 - Fremstår ængsteligt og klynger sig måske til de voksne.
- OBS ved særlige behov – fx når de pædagogiske screeningsredskaber, børnehaver afdækker barnets udvikling med, peger på behov for at igangsætte indsatser og/eller peger på behov for at inddrage PPR, for eksempel i forhold til sprog, motorik, sansning og kognition. Særlige behov og udviklingsforsinkelser er ikke lig med trivselsudfordringer, men kan udgøre en forøget risiko for, at barnet ikke mødes på sit niveau og med tilstrækkelig støtte.

KORTLÆGNING

Efter vores erfaring er der på baggrund af opsporingen ofte behov for en systematisk kortlægning og et overblik over mulige årsager til barnets trivselsudfordringer. Kortlægningen skal danne udgangspunkt for fælles mål og udvælgelse af konkrete handlinger og tilgange.

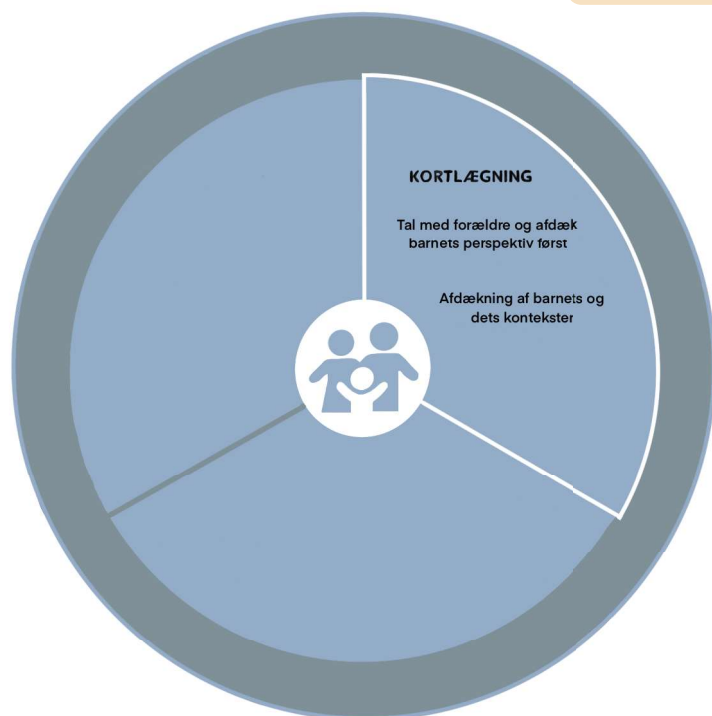
I kortlægningen anbefaler vi, at en tovholder er ansvarlig for at koordinere processer og tiltag i netværket og at sikre opfølgning og progression.

I mange sager kan der være behov for, at kortlægningen inddrager flere af de kontekster, barnet færdes i, samt et større netværk bestående af børnehaven, forældre og PPR. I sager med særlig høj kompleksitet, som rækker ud over PPR's rammer og kompetencer, kan der henvises til et VISO-forløb.

Kortlægningen indebærer ofte:

- Inddragelse af forældrene
- Inddragelse af barnet/tilvejebringelse af barnets perspektiv
- Afdækning af barnets relationer, fællesskaber, ressourcer, udfordringer, beskyttende og vedligeholdende faktorer – på tværs af børnehaven, hjemmet/nærmiljøet og barnet selv.

I samarbejde med VISO bliver det besluttet at afdække nærmere, hvad der er "på spil" for Sofie, på tværs af kontekster. Sofie kan ikke selv fortælle, hvad hun synes er svært, udover at hun ikke vil i børnehave. VISO bistår med observationer af Sofie i hjemmet og en af de dage, hvor Sofie er i børnehaven, samt med interviews af pædagoger og forældre. PPR-psykologen tester Sofie kognitivt, og forældre og børnehave udfylder et spørgeskema til screening af Sofies færdigheder på forskellige udviklingsområder i hverdagen.

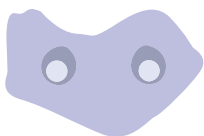
Tal med forældrene og afdæk barnets perspektiv først

Forældrene har en central rolle som dem, der kender deres barn bedst. De er derfor vigtige videnspersoner i kortlægningen af deres barns trivselsudfordringer og skal inddrages fra start, når der er bekymring for et barn. Det er vores erfaring, at det gode og tætte samarbejde med forældrene er afgørende for processen, for barnets trivsel og dets udviklingsmuligheder.

Derudover er det afgørende, at kortlægningen tager udgangspunkt i barnet og forsøger at forstå dets perspektiv. Der kan anvendes flere forskellige metoder, men vigtigst er, at metoden tilpasses barnet og dets udviklingsniveau, og at egne forforståelser lægges til side til fordel for et åbent og nysgerrigt blik på barnet. Kunsten er at få øje på og belyse barnets behov uden at problematisere selve barnet.

Små børn formår ofte ikke at formidle deres perspektiv så tydeligt, at voksne umiddelbart kan forstå det. Her kan et "tilstræbt indefra-perspektiv" være næstbedst, hvor man forsøger at sætte sig i barnets sted og se verden fra barnets perspektiv.

I Specialrådgivningen har vi god erfaring med at lave observationer af barnet både hjemme og i børnehaven. Det giver mulighed for at se barnet i trygge rammer og relationer og mulighed for at se, hvordan barnet agerer i leg, kontakt og samspil med sin omverden. Ligeledes er det vores erfaring, at interviews med forældre, pædagoger og evt. øvrige fagpersoner kan bidrage til det "tilstræbte indefra-perspektiv".

Metoder og redskaber til tilvejebringelsen børns perspektiver kan findes i:

- Inspirationshæfte fra Børns Vilkår, 2025. Børnesamtaler i børnehaven. BV_Hæfte_Børnesamtaler_2025_web3.pdf.
- Rapport fra VIVE om Børnes perspektiver, 2024. I rapporten kan der hentes inspiration og viden om at tilvejebringe børns perspektiver ud fra 7 metoder. Børns perspektiver - Fagprofessionelles arbejde med at tilvejebringe børns perspektiver.

Afdækning af barnet og dets kontekster

Der vil ofte være flere årsager til, at barnet har svært ved at gå i børnehaven eller har bekymrende børnehavefravær. Kortlægningen kan være undersøgende på:

- **Barnet:** Fx udviklingsniveau på forskellige områder, udviklingsmæssige forstyrrelser, medfødte problematikker, sansemæssige udfordringer, spise- og søvnproblematikker, ængstelighed, relationer til børn og voksne.
- **Børnehaven:** Fx pædagogisk tilgang, dagstruktur, rutiner, børnefællesskaber, fysiske forhold. Forandringer, fx voksne eller børn der er stoppet, nye voksne, nye børn, nye rutiner, flytning af stue. I hvilket omfang barnets behov kan imødekommes indenfor børnehavens rammer og vilkår.
- **Overgangen mellem hjem og børnehaven:** Fx hvordan morgenen er hjemme, hvordan turen foregår til børnehaven, forældrenes sindstilstand ved aflevering, hvordan barnet og forældrene bliver mødt i børnehaven, hvordan afleveringssituationen foregår, den generelle kontakt og samarbejde mellem forældre og børnehaven.

- **Hjemmet:** Fx forældrenes relation, jobsituation og trivsel, sygdom i familien, hjemmets rutiner, ændringer i hjemmets rutiner, søskenderelationer, søskendes udfordringer, søvn, hjemmets muligheder for at imødekomme barnets behov.
- **Barnets nære miljø:** Fx familiens netværk, sygdom i den nære familie, ændringer i relationer eller rutiner i barnets fritid.

Afdækningen viser, at Sofie har et fint kognitivt niveau, men alligevel er udfordret på flere områder og bruger uforholdsmæssig meget energi på at følge med i dagligdagen. På tværs af kontekster reagerer Sofie, når miljøet ikke er tilstrækkeligt tilpasset. Hun har et stort behov for overblik, forudsigelighed og fordybelse.

Sofies energi daler, som dagen skrider frem, til trods for, at hun gør, hvad hun kan for at kompensere, fx ved at skifte mellem at trække sig og være meget fysisk aktiv. Det betyder, at hver dag i børnehaven ender i et energimæssigt minus for Sofie. At Sofie samtidig har svært ved at sove om aftenen betyder, at hver morgen også starter i minus for Sofie. For at skåne Sofie har forældrene minimeret hverdagens krav og i stedet valgt at lade Sofie vise vejen. På trods af forældrenes gode intention, bidrager det til manglende overblik og uforudsigelighed for Sofie.

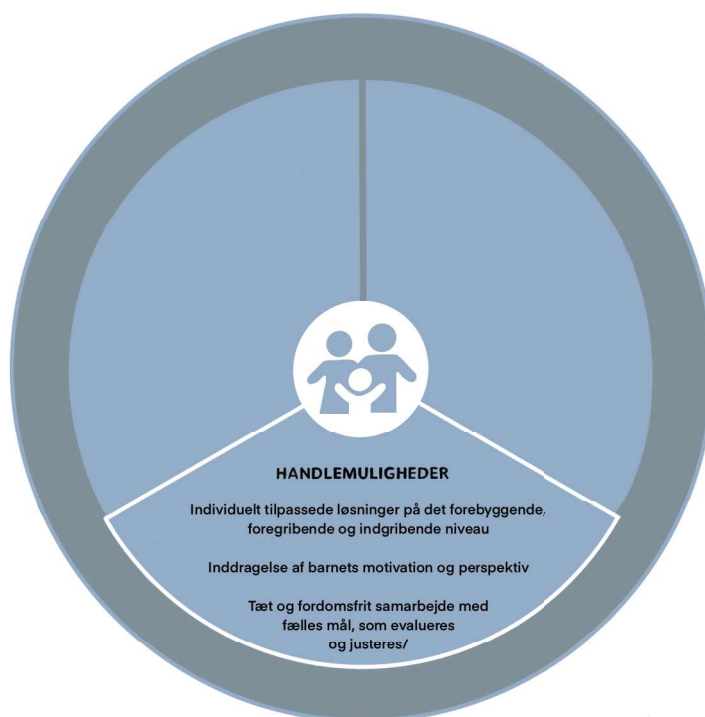
HANDLEMULIGHEDER

- pædagogiske tilgange og bud på løsninger

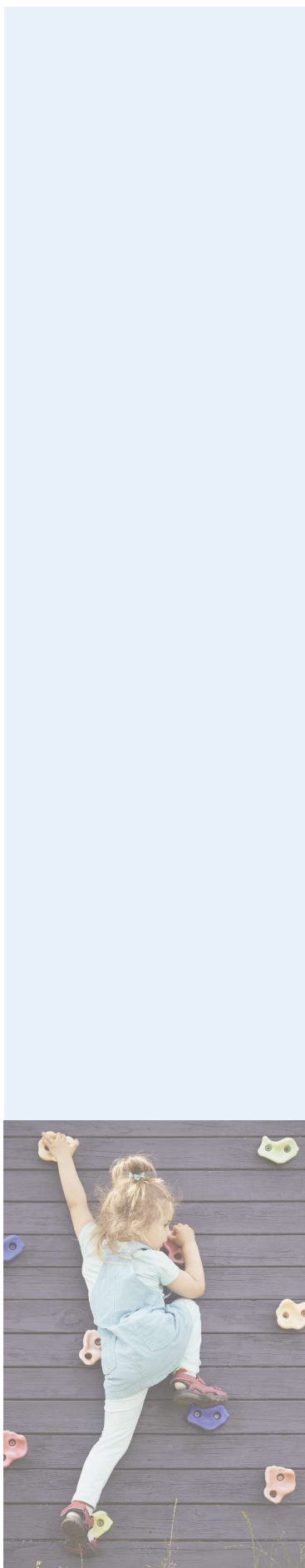
Den forudgående kortlægning vil oftest være udgangspunktet for efterfølgende fælles mål samt udvikling af konkrete indsatser.

Alle børn er forskellige og kræver derfor individuelt udviklede løsninger. Hvis årsagerne viser sig komplekse, kræver det også sammensatte løsninger og indebærer fx koordinerede handlinger i flere kontekster på samme tid, både i hjem og børnehave. Det forudsætter et engageret netværk, hvor forældre og fagprofessionelle hver især påtager sig deres del af ansvaret for at skabe trivsel hos barnet.

De individuelt tilpassede løsninger kan indimellem kræve ændringer i det pædagogiske miljø/den pædagogiske tilgang, som udfordrer de eksisterende rammer i børnehaven. Forældre og netværk bør forsøge ikke at lade sig begrænse på forhånd, men i stedet tillade sig at "tænke ud af boksen", når der afsøges nye og måske utraditionelle veje, som kan øge trivslen.

Overordnede principper for pædagogiske handlinger og løsninger:

Arbejd med individuelt tilpassede løsninger og indsatser

- Indsatser skal være realiserbare. De bør iværksættes ud fra et samlet helhedssyn på, hvad der er muligt for forældre og børnehave at gennemføre.
- Hvis barnet har en diagnose, bør personalet tilføres viden om, hvordan den påvirker barnet. Dette med henblik på at kunne møde barnet relevant ud fra dets forudsætninger. Derudover kan det være relevant, at PPR supplerer med viden om fx ængstelighed, overbelastning, motorik, sanser eller sproglig udvikling hos små børn.
- Skab et tæt, dagligt (hvis muligt) og fordomsfrit samarbejde mellem forældre og børnehave.

Arbejd mod fælles mål

- herunder for tilbagevenden til børnehave, som evalueres og justeres, fx på netværksmøderne.

- Målene skal være konkrete og realistiske.
- Undgå at gå for hurtigt frem for at nå mål, også selvom der opleves gode dage/perioder.
- Vær særlig opmærksom på at planlægge perioder med ændringer i dagsrutinerne, fx ferieperioder, mere detaljeret.
- Vær opmærksom på at der kan komme "tilbagefald". Det behøver ikke betyde at indsatserne er forkerte. "Et skridt frem og to tilbage" er ikke usædvanligt.

Inddrag barnets motivation og perspektiv

- Medtænk barnets perspektiv og selvbestemmelse, når der findes nye løsninger (se evt. "Kortlægning").

Udarbejdelse af konkrete handletiltag bør generelt tilgodeses to spor, nemlig både tilpasning af miljøet til barnet og støtte til, at barnet selv kan udvikle mestringsstrategier.

Indsatstrekanten og de 3 niveauer

Handletiltag kan spænde bredt. Med inspiration i "VISO's indsatstrekant" defineret som:

- Forebyggende og trivselsfremmende indsatser rettet mod alle børn.
- Foregribende indsatser rettet mod det specifikke barn, som har svært ved at gå i børnehave.
- Indgribende indsatser, som fx, at barnet tilbydes et andet dagtilbud.

Eksempler på handletiltag med udgangspunkt i indsatstrekanten:

Det forebyggende niveau:

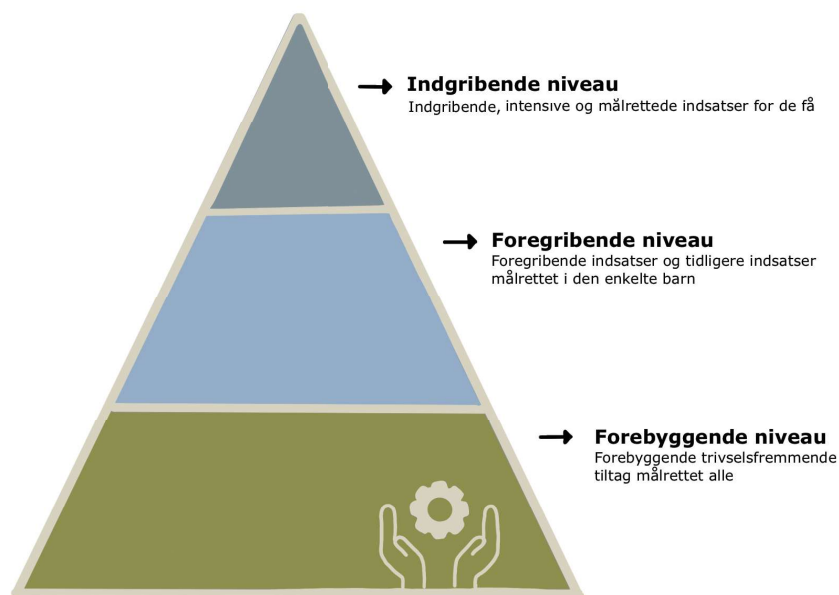
- At arbejde med mindre grupper (legegrupper, aktivitetsgrupper).
- Forudsigelighed i dagligdagen, som er karakteriseret ved, at alle børn ved, hvad der skal ske.
- Anvendelse af visualisering til at tydeliggøre rækkefølgen af aktiviteter. Visualisering sænker tempoet og giver tid til, at barnet kan følge med.
- Overhold aftaler og undgå ændringer, uden at forberede barnet herpå.

Det foregribende niveau

- pædagogisk:

- At forældre og netværk tager ansvar for at skabe en ramme om hverdagen, som tager højde for barnets motivation. Fokus bør være på at aktiviteter rammer barnets nærmeste udviklingszone, så overbelastning minimeres. Derudover kan det være relevant at have opmærksomhed på dosering af indtryk og aktiviteter, samt tænke i pauser og restitution, særligt når barnet skal være længere i børnehave.
- Sænk generelt krav og forventninger til barnet. Barnet er i forvejen belastet, og yderligere belastning bør undgås. Overvej om de indsatser, der iværksættes, er stressbelastende eller stressreducerende for barnet.
- Fokusér på detaljerne, når der skal findes handletiltag. Det er ofte "de små ting", som har stor betydning, fx hvordan forældre og barn kommer fra hjem til børnehaven og ind ad døren. Der kan også være en plan for, hvordan barnet bliver mødt i børnehaven: Hvem tager imod, og er der behov for ro (ingen eller få børn i garderoben) osv..

INDSATSTREKANTEN

- Der kan være behov for, at barnet hentes i hjemmet i en periode (vil oftest kræve, at der er ekstra resurser tilknyttet).
- At skabe forudsigelighed på tværs af kontekster og i overgangen fra hjem til børnehave og omvendt.
- At barnet kun skal være kortere tid i børnehaven i starten, efter barnet har været fraværende fra børnehaven. Planlæg tiden i detaljen og trap langsomt op.
- Hav særlig opmærksomhed på, om barnet udtrættes og hvilke aktiviteter, der udtrætter. Barnet skal gerne have overskud til hele dagen, så reaktioner senere på dagen minimeres.
- At beskeder mellem forældre og personale overleveres uden for barnets hørevidde.
- At der er en tydelig afklaring om, at personalet "tager over" fra forælderen ved aflevering og at både forældre og personale signalerer, at de har styr på det og tillid til hinanden.
- At der er daglig kontakt mellem forælder og primærpersonale ift. opfølgning og justering.
- Aftal, at der er en til to primære voksne, som arbejder relationelt med barnet, og at barnet på forhånd ved, hvilken voksen der hjælper hver dag. Børn i trygge relationer kan mere.
- At der er mulighed for at være i en lille gruppe (skærmet) i starten, måske kun en voksen og et andet barn.
- Hvis barnet er helt fraværende fra børnehaven i en periode, så overvej hvordan dets tilknytning til børnehaven kan bevares, fx via små besøg med forælder, besøg i hjemmet, legeaftaler, besøg på børnehavens legeplads i weekenden.
- Hav en plan A og en plan B klar i teamet, når barnet skal tilbage i børnehaven efter en fraværsperiode. Plan B bør være en "light udgave", af Plan A - fx en kortere dag, en dag, som kan tilpasses barnets motivation og børnehavens ramme. Plan B kan

bidrage til at forebygge, at tidligere negative mønstre reetableres, hvor forældrene fx holder barnet hjemme, hvis plan A mislykkes.

- At have fokus på hele barnets døgn, dvs. hvordan barnet får en god nattesøvn, så barnet ikke starter i minus hver dag.

Det foregribende niveau, fys- og ergoterapeutisk:

Efter vores erfaring er det ofte relevant at indtænke tiltag som retter sig mod sans- og nervesystemet og barnets regulering. I eksemplet med Sofie beskrives bl.a. ureguleret arousalniveau, mange nedsmeltninger og udfordringer med opmærksomhed og ængstelighed - dette er alle områder, som en fys- eller ergoterapeut kan bidrage med en særlig vinkel på, til det helhedsorienterede blik. Man kan i de fleste kommuner hente støtte fra motorikkonsulent, fys- eller ergoterapeut fra PPR.

Herunder eksempler på tiltag:

- Motiverende fysisk aktivitet, med høj intensitet, hvor pulsen kommer op hver dag, evt. kombineret med barnets ynglingslegetøj.
- Sørg for at dyrke høj arousal aktiviteter, dette for at udvide spændvidden mellem høj og lav arousal i det autonome nervesystem.
- Aktiviteter der stimulerer det parasympatiske nervesystem (ro-givende nervesystem) bl.a. indeholdende rolige, rytmiske, ensformige bevægelser.
- Fokus på behagelig berøring, hvor oxytocin og serotonin udskilles og cortisol reduceres.
- Introducere vejtrækningsøvelser på børneniveau; fx blæs bobler i vand, spy ild som en drage, pustelege mm.
- Daglig at indtænke stimulering af den proprioceptive sans (muskul- og led-

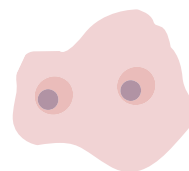
sen), da denne sans organiserer, beroliger og regulerer arousal niveauet.

- Indtænke aktiviteter, hvor barnet har det sjovt og kommer til at grine.
- Indtænk deltagelsesmuligheder, hvor barnet kan være sammen med sine gode venner.
- Fokus på at barnet bibeholder autonomi og kontrol.
- Opmærksomhed på, at barnet altid har en bagdør ud af aktiviteter.

Det indgribende niveau:

I tilfælde, hvor udfordringerne ikke kan løses på det forebyggende eller foregribende niveau, eller der fortsat er brug for mere viden, kan følgende være relevant:

- Vurdering af, om barnet er velplaceret i dagtilbuddet, herunder om det er muligt at imødekomme de særlige behov, barnet med bekymrende børnehavefravær kan have.
- Overvejelse af, om der er behov for yderligere afklaring af barnets vanskeligheder, fx udredning i psykiatrisk regi?
- Overvejelse af, om der er behov for familiebehandling i hjemmet? Har forældrene fx brug for støtte ift. at få deres samlede familieliv til at fungere, at få barnet ud ad døren om morgenen og/eller til at håndtere barnets følelsesmæssige reaktioner i hjemmet?
- Overvejelse af, om der bør udarbejdes en underretning, med henblik på at kunne give familien den rette støtte?

Afdækningen har været med til at give Sofies familie og faglige netværk en fælles forståelse for Sofies ressourcer, udfordringer og behov. Med den nye fælles viden er det lettere at reetablere et fordomsfrit og tæt samarbejde mellem forældre og netværk og finde frem til relevante tiltag. Der bliver både aftalt tiltag i hjemmet og børnehaven, for at sikre at Sofies behov bliver tilgodeset bedst muligt i begge kontekster. Ergoterapeut fra PPR bliver her inddraget og bidrager med konkrete idéer ift. energiforvaltning og ro-givende aktiviteter. Familievejleder har fokus på at guide forældrene ift. at lave dagsplaner derhjemme, som tager højde for Sofies behov for forudsigelighed og restitution.

I det fælles "kom i børnehaveteam" arbejdes der tæt sammen om både langsigtede og kortsigtede mål. På nuværende tidspunkt vurderer netværket, at et realistisk mål på mellemlang sigt er, at Sofie er i børnehave fire dage om ugen (indtil frokost), når året er omme. De kortsigtede

de mål evalueres og justeres på ugebasis mellem børnehave og hjem, medens man mødes på månedsbasis med hele "Kom i børnehaveteam". I fællesskab er der udarbejdet en visuel plan, en trappe, med delmål på hvert trin, nedskrevet i Rådgivningsloggen. Det er også aftalt at gøre status ca. ½ år før Sofie skal starte i skole, hvor netværket skal drøfte, hvordan de gode erfaringer kan overdrages til skolekonteksten.

DET GODE SAMARBEJDE DER UNDERSTØTTER LØSNINGER I PRAKSIS

Når et barn har svært ved at komme i børnehave eller har bekymrende børnehavefravær, er samarbejdet om at finde løsninger et fælles anliggende mellem forældre og fagpersoner omkring barnet. Erfaringer fra skoleverdenen viser, at løsningen ikke findes ved at placere ansvaret hos den ene part, men ved at alle tager ansvar i et tæt koordineret samarbejde.

Børns trivselsudfordringer rummer ofte en høj problemkompleksitet, med mange forskellige faktorer, der filtrer sig sammen. De kalder derfor på systemiske og helhedsorienteret forståelser og løsninger, hvor der skal samskabes på tværs og findes nye og til tider alternative veje - og det er ikke en nem opgave.

Hvordan gik det så med samarbejdet og løsningerne i Sofies forløb?

Med udgangspunkt i den nye viden og den konkrete plan for samarbejdet, føler netværket sig nu klædt på til at arbejde videre sammen. Der er en optimisme i forhold til at arbejde mod et fælles mål, men samtidig en opmærksomhed på, at der sandsynligvis ville komme perioder med tilbagegang i vejen mod at Sofie kommer mere i børnehave, og at hun og netværket sandsynligvis på nogle tidspunkter undervejs vil få brug for mere eller en anden form for støtte.

Da vi som VISO på førskoleområdet træder ud af samarbejdet, er det lykket at få Sofie ret stabilt i børnehave 3 gange om ugen, samtidig med at hendes trivsel er mærkbart bedre, med de justeringer der er lavet i den pædagogiske kontekst og i hjemmet. Netværket har en plan for næste lille skridt, som de vurderer, at Sofie snart er klar til.

I forløb som Sofies findes der som regel ikke nogen let og hurtig løsning. Når børn over længere tid har stået for meget på tæer med oversete behov, vil det ofte tage dem lang tid at genvinde balance og overskud samt genskabe tillid til at de voksne nu kan se, forstå og varetage deres behov.

I denne guide har vi forsøgt at bidrage med idéer til, hvordan en sådan indsats kan gribes an. Vi håber, at I som læsere, vil finde guiden anvendelig og at den kan bidrage til jeres samarbejde omkring børn, som har svært ved at komme i børnehave.

REFERENCER

- Barnets lov (2024): www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/83
- Børns Vilkår (2025). Børnesamtaler i børnehaven: www.bornsvilkar.dk/bornesamtaler-i-bornehaven/
- Dagtilbudsloven (2022): www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/985
- Danmarks Statistik (2025). Antal på tabt arbejdsfortjeneste. Statistikbanken.dk/KY050.
- Folkeskoleloven (2024): www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/90
- Social- og Boligstyrelsen (2024). Model for samarbejde og indsatser til børn og unge med bekymrende skolefravær: https://www.sbst.dk/Media/638543965507148109/Model_Skolefravaer_HT.pdf
- Social- og Boligstyrelsen. Rådgivningslog til arbejdet med børn med bekymrende skolefravær: www.sbst.dk/viso/til-viso-leverandoerer/redskaber-til-raadgivningen/raadgivningsloggen-redskab-til-arbejdet-med-boern-med-bekymrende-skolefravaer
- Socialstyrelsen (2014). Børn med autisme og skolevægning: [www.sbst.dk/media/10407/Autisme-skolevægning_Socialstyrelsen.pdf](http://www.sbst.dk/media/10407/Autisme-skolevaegring_Socialstyrelsen.pdf)
- Socialstyrelsen (2022). Tidlig opsporing og reaktion på mistriksel hos små børn. Inspiration fra den kommunale praksis: www.sbst.dk/udgivelser/2022/tidlig-opsporing-og-reaktion-paa-mistrivsel-hos-smaa-boern
- Trivselskommissionen (2025). Et dansk svar på en vestlig udfordring. Trivselskommissionens afrapportering: www.uvm.dk/-/media/filer/trivselskommissionen/250224-trivselskommissionens-afrapportering.pdf
- VIVE (2024). Børns perspektiver: www.vive.dk/media/pure/4z6b865v/24650683

Rådgivningslog til samarbejde om småbørn - der har svært ved at komme i børnehave

FAKTA-OPLYSNINGER

Rådgivningsforløb vedr.:	Navn

OVERBLIK over møder og aktiviteter i RÅDGIVNINGSFORLØBET

Møder:	Møder og aktiviteter
1. Rådgivning: Dato, sted, deltagere:	Andre møder og aktiviteter inden næste rådgivning: Datoer, sted og deltagere
2. Rådgivning: Dato, sted, deltagere	Andre møder og aktiviteter inden næste rådgivning: Datoer, sted og deltagere:
3. Rådgivning Dato, sted, deltagere:	Andre møder og aktiviteter inden næste rådgivning: Datoer, sted og deltagere:
Flere rådgivninger: Dato, sted, deltagere:	Andre møder og aktiviteter inden næste rådgivning: Dato, sted og deltagere:
Afsluttende møde afholdes: Dato, sted, deltagere:	Evt. fortsættelse af andre møder og aktiviteter: Dato, sted, deltagere:

Mål og samarbejdsaftaler

Det overordnede og langsigtede mål med rådgivningsforløbet

Udfyldes ved første møde – og justeres evt. undervejs om nødvendigt. Dato for evt. justering noteres i tekst

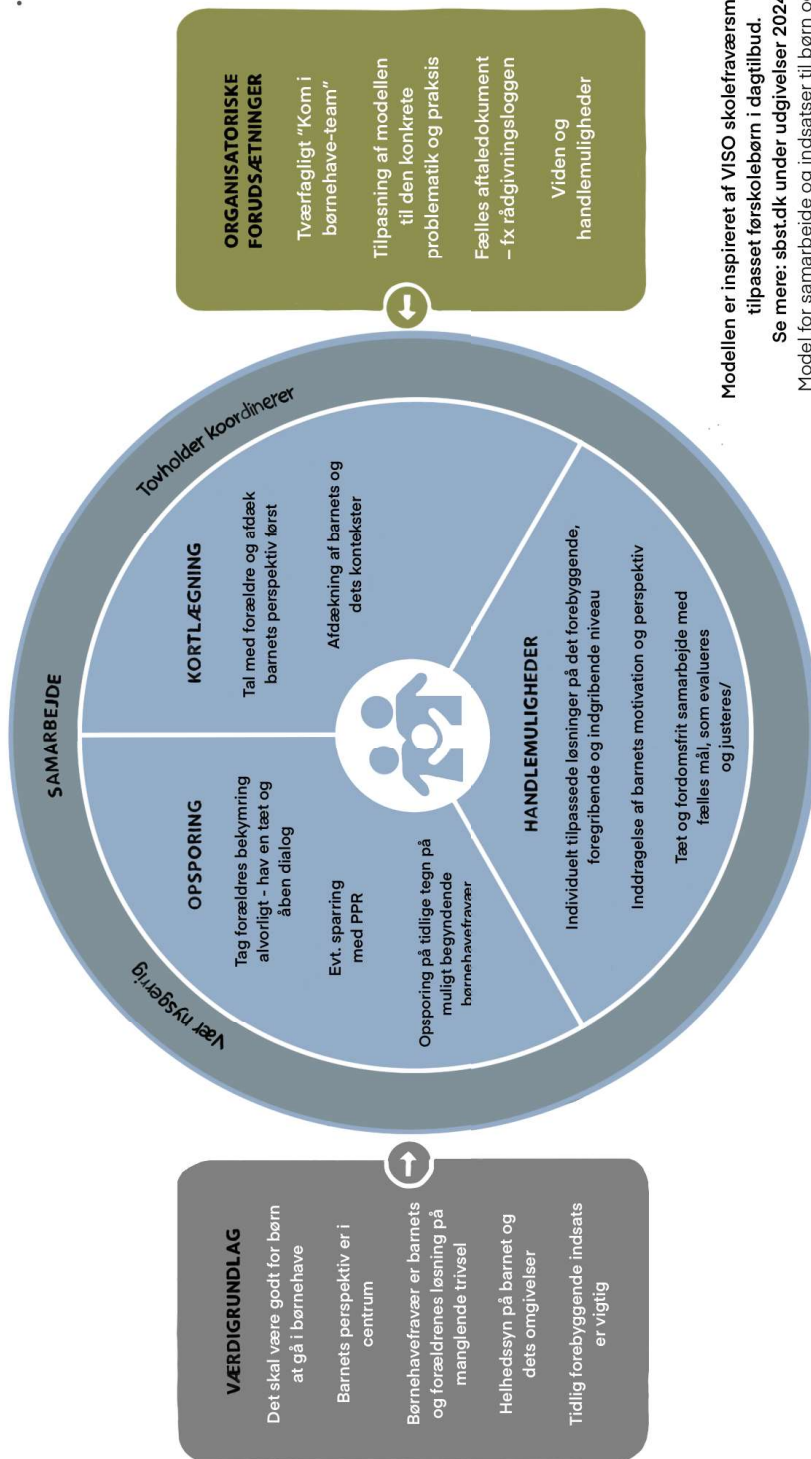
Møder:	Mål for den næste periode:
Delmål frem til 1. rådgivninger	
Delmål frem til 2. rådgivninger	
Delmål frem til 3. rådgivninger	
Delmål frem til 4. rådgivninger	
Delmål frem til næste rådgivning...	
Mål efter rådgivningsforløb	

ROLLE- OG OPGVEFORDELING: HVEM GØR HVAD?

Hvem gør hvad?	Aftaler, skrives ind fra gang til gang.
Forældre (evt. andre omsorgspersoner) Navne:	
Daginstitutionsleder Navn:	
Primær pædagog Navn:	
PPR psykolog Navn:	
PPR logopæd Navn:	
Sagsbehandler Navn:	
Specialpædagogisk konsulent Navn:	
Andre fx VISO-specialist Navn:	

BØRNEHAVEMODEL

Børnehavefraværsmodel: Det gode samarbejde og løsninger i praksis

Institut for Kommunikation og Handicap

Specialrådgivningen

Høje Tåstrup

Banestrøget 19, 1.TH
2630 Taastrup

Aarhus

MarselisborgCentrets rehabiliteringspark
Evald Krogs Gade 6A, 1. sal
8000 Aarhus C